

DECLARAȚIA DE INDEPENDENȚĂ A STATELOR UNITE ALE AMERICII AFLATĂ ÎN COLECȚIA BIBLIOTECII TELEKI-BOLYAI

KIMPIÁN
ANNAMÁRIA

În ultima perioadă, tot mai mulți vizitatori ai bibliotecii sunt interesați de Declarația de Independență a Statelor Unite ale Americii aflată în colecția bibliotecii noastre. Interesul vizitatorilor a stârnit și interesul presei, ceea ce este de înțeles dacă ne gândim că o bibliotecă din această parte a Europei păstrează un exemplar al celui mai important document din istoria Statelor Unite. De aceea, consider important să facem cunoscută atât istoria Declarației în forma ei tipărită, cât și identificarea istorică a exemplarului păstrat la noi.

Despre istoricul Declarației de Independență

După îndelungi dezbateri, pe data de 4 iulie 1776, Congresul Statelor Unite a votat în unanimitate prin reprezentanții celor 13 state versiunea finală a documentului ce va fi cunoscut ca *Declarația de Independență a Statelor Unite ale Americii*. Documentul a fost redactat de Thomas Jefferson și autentificat după votarea lui prin semnătura președintelui Congresului, John Hancock și contrasemnat de secretarul Congresului, Charles Thomson. Tot atunci, s-a hotărât multiplicarea documentului pentru a putea fi trimis comisiilor, convențiilor din teritoriu, comandanților trupelor continentale și la comandantul general al armatei, pentru a fi proclamat în toate cele 13 state semnate.

Nu se știe exact cum a decurs pregătirea pentru tipar a documentului, cine a fost cel care s-a ocupat de aceasta dintre cele cinci persoane numite în comitetul de redactare (Thomas Jefferson din Virginia, John Adams și Benjamin Franklin din Pennsylvania, Robert R. Livingston din New York, Roger Sherman din Connecticut).

Sunt opinii care susțin, că documentul dus în atelierul lui John Dunlap pentru a fi tipărit nu purta semnăturile lui Hancock și Thomson, ci i-au fost adăugate ulterior.¹

Numărul exact al exemplarelor tipărite în atelierul lui John Dunlap în noaptea din 4 spre 5 iulie 1776 nu ne este cunoscut. Se estimează că ar fi fost între 100 și 200 de exemplare, astăzi cunoscându-se doar 25 de exemplare, din care două se păstrează în colecții din Anglia.

Datorită faptului că exemplarele realizate în tipografia lui Dunlap nu au fost de ajuns, în diferite localități din Statele Unite s-au mai tipărit 19 tipuri ale declarației, până astăzi păstrându-se exemplare numai din 18 tipuri.

Pe 19 iulie s-a hotărât ca textul Declarației de Independență să fie copiat pe pergament, iar titlul documentului să fie schimbat din *A Declaration by the Representatives of the United States of America in General Congress assembled* în *The Unanimous Declaration of the Thirteen United States of America*. Acest exemplar manuscris al Declarației a fost semnat de fiecare membru al Congresului.

La 18 ianuarie 1777 Congresul a hotărât ca această formă manuscrisă a Declarației să fie multiplicată cu ajutorul tiparului și trimisă celor treisprezece state semnate. Tot atunci, s-a hotărât ca documentul realizat în urma acestei comenzi să fie declarat a fi varianta oficială a *Declarației de Independență*. Mary Katharine Goddard a fost însărcinată cu realizarea noii ediții oficiale a documentului. Semnificația acesteia constă în faptul că prin acest document s-au păstrat și au devenit cunoscute publicului numele celor care au semnat Declarația de Independență.

Spre sfârșitul secolului al 18-lea și începutul celui de al 19-lea percepția

individuală a Declarației de Independență a evoluat. Până acum documentul a fost văzut ca un instrument al luptei pentru independența colonială, dar acum devine un simbol al naționalismului american. Mulți americani nici nu au văzut Declarația de Independență până în anul 1818, an în care Benjamin Owen Tyler a publicat prima versiune gravată a documentului. În gravura realizată, Tyler a folosit pentru textul documentului un scris ornamental la care a adăugat și semnăturile în facsimile ale Declarației originale. Tyler a reprodus până și proporția, puterea și greutatea de apăsare a semnăturilor, acestea fiind deseori confundate cu cele originale.

Declarația de Independență a lui Tyler a fost publicată doar cu câteva luni înaintea celei realizate de John Binns. Binns a fost fondatorul ziarului republican *The Democratic Press* din Philadelphia. În anul 1816 el a lansat o listă de comenzi pentru ceea ce a numit *o copie splendidă și corectă a Declarației de Independență, conținând și semnăturile în facsimile, totul încadrat de blazonul celor 13 state.*²

Deși Binns a promis că documentul va fi realizat într-un an, scara imensă a proiectului a întârziat publicarea lui până în anul 1819. Binns a angajat nu mai puțin de cinci artiști, care l-au asistat în realizarea designului; i-a luat mult timp împrumutarea portretelor, obținerea modelelor sigiliului statelor și desenarea vulturului american pe care a vrut să-l surprindă în stare naturală. Documentul final este rodul efortului comun al designerului, pictorului, gravorului și tipografului. Binns și-a dedicat publicația poporului american ca răspuns la dedicația lui Tyler către Thomas Jefferson. Declarația realizată de Binns a fost tipărită în anul 1819 în Philadelphia de James Porter.

În gravura lui Binns textul documentului este încadrat de un chenar oval, care conține și sigiliul celor 13 state. Chenarul, care de fapt este el însuși un medalion, a fost perceput de el ca un simbol al unității naționale. Portretele, diferitele ornamente cu motive vegetale au fost folosite nu doar pentru a ridica nivelul estetic al documentului, ci și pentru a apela la sentimentele patriotice și politice ale americanilor. Cetățenii au început să fie interesați și de conținutul Declarației de Independență.

După ce Binns și-a făcut publică intenția de a tipări Declarația de Independență, Benjamin Owen Tyler a reeditat propria Declarație și a pus-o în vânzare la un preț mai mic. Gravura lui Tyler, realizată pe hârtie, costa 5 dolari, pe pergament 7 dolari, în timp ce Binns o vindea cu 10 dolari în alb-negru și 13 dolari în color. Competiția dintre cei doi a fost larg comentată în ziarele vremii, dar cel mai important rezultat al acestei dispute a fost faptul că a crescut interesul de a cunoaște și conținutul Declarației, aceasta ocupându-și locul de document important ce îi revenea în istoria țării.³

Binns și-ar fi dorit ca guvernul să-i recunoască munca prin expunerea documentului realizat de el în cele două camere ale Congresului, însă dorința lui nu a fost împlinită, deoarece, în anul 1820, ministrul secretar de stat John Quincy Adams l-a însărcinat pe William J. Stone, un prieten de-al lui, să realizeze un facsimil oficial al Declarației, care să conțină atât textul cât și semnăturile. Copia manuscrisă a Declarației a fost rulată de multe ori pentru tipografi, gravori, expusă cu ocazia vizitelor oficiale, încât starea ei s-a deteriorat în așa măsură încât înlocuirea ei a devenit mai mult decât actuală. Declarația de Independență realizată în atelierul lui Stone a fost recunoscută ca document oficial pentru guvernul Statelor Unite.

Pe parcursul secolului al 19-lea, artiștii au creat mai multe ediții ale Declarației de Independență ornate cu portrete, monumente, embleme, scene istorice, figuri alegorice. Acest aflux decorativ este, probabil, rezultatul dorinței realizatorilor de a-și vinde produsul. Recunoașterea financiară și nu patriotismul a fost motivul principal al celor care au publicat facsimile al Declarației de Independență în decursul acestui secol.

Exemplarul păstrat în colecția Teleki

Declarația de Independență păstrată în colecția Teleki este un exemplar realizat de John Binns, tipărit în anul 1819. Documentul poartă semnătura lui Binns în colțul de jos al foi. Însă exemplarului din Târgu-Mureș îi lipsește partea superioară care conținea și titlul documentului, cât și cea inferioară, ca și cum ar fi fost tăiate.

Inițial, partea superioară a centrului documentului

era ocupată de vulturul american purtând un scut, o ramură de măslin, săgeți și o panglică cu inscripția: E Pluribus Unum. De o parte și de alta a vulturului era scris numele documentului: *Declaration of Independence*. În partea inferioară a documentului se afla semnătura secretarului de stat, John Quincy Adams, care recunoaște că textul este o copie corectă a originalului, ca și semnăturile pe care le consideră a fi identice.⁴

Dimensiunile exemplarului păstrat la noi sunt următoarele: 786mm x 610mm. Textul și semnăturile sunt înconjurat de un chenar oval, ornamentat cu medaliile reprezentând sigiliul celor 13 state (Massachusetts, Connecticut, New Jersey, Delaware, Virginia, South Carolina, North Carolina, Georgia, Maryland, Pennsylvania, New York, Rhode Island, New Hampshire), precum și cu portretele așezate tot în medalion ale lui John Hancock (președintele Congresului care a votat Declarația), George Washington (primul președinte al Statelor Unite) și Thomas Jefferson (redactorul textului Declarației de Independență). Pe partea inferioară, chenarul este împodobit și cu ramuri de măslin.

În stadiul actual al cercetării nu se știe exact cum și când a ajuns acest exemplar al Declarației de Independență în colecția Teleki.

Declarația nu se regăsește nici în al cincilea catalog, întocmit de Teleki dar care a apărut doar în anul 2002,⁵ nici între manuscrisele lui Teleki consultate de mine sau de colegii mei⁶. Putem doar presupune, că acest document a putut ajunge în fondurile bibliotecii noastre în urma comenzii lui Teleki dar după moartea sa (1822).

Note

1. www.cr.nps.gov/history
2. www.cr.nps.gov/history
3. Idem
4. Exemplarul cu care am comparat documentul păstrat la noi se află la Biblioteca Congresului din Washington, Departamentul de tipărituri și fotografii, www.loc.harperweek.com
5. *Bibliothecae Samuelis corn. Teleki de Szek. Pars Quinta Budapestini - Novi Fori Sicularum, Bibliotheca Nationalis Hungariae, Bibliotheca Teleki-Bolyai. MMII.*
6. Manuscrisele lui Sámuel Teleki sunt păstrate în arhiva din Biblioteca Teleki-Bolyai, în Arhivele Statului din Cluj-Napoca și în Arhivele Statului din Budapesta.

BIBLIOGRAFIE

1. *Bibliothecae Samuelis corn. Teleki de Szek. Pars Quinta ... Budapestini - Novi Fori Sicularum, Bibliotheca Nationalis Hungariae, Bibliotheca Teleki-Bolyai. MMII.*
2. Cărțile de inventar a Bibliotecii Teleki întocmite după naționalizarea din anul 1951.
3. Lonyai Mária: *A Függetlenség nyilatkozattól az alkotmányig*. In: *Holmi*. 1992. 11. sz. 1569-1576.
4. Novák György: „Némelyikük kétségkívül józan politikai elveken alapul, s mindegyiküket rendkívül(i) lelemé(nnyel)nyesen és pontos(séggal) an fogalmazták”. Új magyar szövegek az amerikai forradalomról. In: *Aetas*, 1998. 4 sz. 151-158.
5. www.cr.nps.gov/history
6. www.loc.harperweek.com
7. www.mek.oszk.hu

